

המבט קדימה

קטעים
מדברים
ביום-סיני
תש"ד

מה, יחד עם פעילותנו על הגבול בכל מקרה של תקלה, מקיימים את עמדת-הכוח המרתיעה שלנו בזירה. אכן, כאן רצוני לומר כמה מילות-אזהרה: עלינו לזכור, יום-יום, כי כוח-ההרתעה איננו ענין של קבע, הנקבע אחת ולתמיד. הוא נובע מיחסי-כוחות — והללו תמיד נתונים בתנועה.

ביסוד יחסי-הכוחות — מאמצנו לטיפוח ערכי לחימה, תוך אימונים ותוך פעילות מב-צעית כאחד; הודות לפעולות ההדרכה הענ-פות, הן בתחומי הפיקוד והמטה והן בתפקי-דים מקצועיים, מחד-גיסא, והודות למאמצים לרכישת ציוד בעל איכות טכנית-מבצעית רמה מאידך-גיסא — אמנם מתקדמים אנו בפיתוחו של כושר-לחימה מוגבר.

אנע עתה באחדים מנושאי-המוקד המעסי-קים אותנו:

א. חיסון לקרב והשרשת ערכי לחימה הוא נושא-המוקד הראשון, והוא נחלק למספר תפקידים; והרי כמה מהם: —

(1) לשמור על כושרם של חילות-המילואים, ולהקנות להם תוך שירות-מילואים שטח-יכולת חדשים. לנוכח שינויים החלים אצל האויב ואצלנו, ברור שעלינו להתכוון כאן ליותר מאשר לריענון הידיעות, ועדכון בלבד.

(2) כיצד, ובאיזו מידה, ניתן לקיים מתח מבצעי כזה באמונים שיהיה ביכולתו לחסן את הכוח הסדיר, להשריש בו העזה והחלטת-נחושה לקרב, כך שאף חייל לא יחשף להלם המגע הראשון עם האויב? יודע אני כי אין הדבר פשוט. תקופת רגיעה מחייבת שגרה, פקודות מפורטות; אבל אם מגזימים באלה הרי פוגעים בכושר-ההעזה ובמקוריות.

ב. טיפוח הנכונות להלחם והכוננות להלחם — הן נושא-המוקד השני; ואף לו כמה חלקים:

(1) ממבצעי העבר יצאנו לרוב בהצלחה. עם כל הרצון האדיר שנדע מראש מתי נפעל, או מתי יפעל האויב, אסור לנו להשען על אפשרות שאינה ודאית. לכן לפנינו בחן שני — בכל שעה בה יפרצו פעולות האויב עלינו להיות מוכנים להן, ובכל העירנות המתמדת

— — — היום לפני שלוש שנים עבר צה"ל את הגבול הישראלי-המצרי. תוך חמישה ימים הכניע את הצבא המצרי והביא לידי מצב-דברים חדש, שרישומו ניכר עד עצם היום הזה. מערכת "קדש" נמנית על אותן מלחמות אשר בעולם של היום מכונות הן "מלחמה מצומצמת", "מלחמת-פריפריה", "מלחמה מקר-מית" וכיו"ב. אך יהיה השם שינתן לה אשר יהיה, יש לראות מלחמה מסוג זה כדבר העלול להתרחש בזירה שלנו — ועליכן חובתנו שנהיה נכונים לקראתה.

דרך ארוכה עברנו אחרי "קדש". לקחי המערכה סוכמו ונלמדו — ועדיין אנו בתהליך סיום לימודם, והכנות לקראת באות. החשש שחששתי מפניו ביותר והוא, שנתכונן למלח-מה הבאה בדרך ובתנאים בהם נלחמנו ב-"קדש" — לא נתאמת. נדמה לי שאנו רואים עתה ביתר בהירות את השוני הצפוי במלחמה, ומתכוננים לקראתו. האימונים האינטנסיביים אשר ביצענו נוצלו לקיום ערכי-לחימה הנחו-צים למגע עם האויב ולפיתוחם, וחיסון מפק-דים ויחידות לקרב.

אינני מתכוון לומר כי כבר הגענו אל היעד. מה שחפצתי לציין הוא כי מאחורינו מאמץ פורה, שנעשה על-ידי אנשים רבים, מאמץ שעליו אפשר לבנות ולפתח הלאה — וכי תהי-ליך זה של פיתוח ערכים ויכולת, והקנייתם לגייסות, ימשך. הצעדים הרבים שעשינו קדי-

שהדבר מחייב. כי את המורחהיכון מאפינת פתאומיות האירוע; ואל לנו לזלזל באויב.

2) בתקופת רגיעה הדגש הוא על פיתוח כושר שמירה על הציור, ואילו בשעת לחימה הדגש הוא על הפעלת ציוד זה במלוא עוצמתו — ושחרור הרסן להעזה, יוזמה ומקוריות.

ג. היכולת להפתעה ויוזמה — היא נושא המוקד השלישי; וגם אותו ניתן לחלק לכמה חלקים.

א. משנה-חשיבות לגורמים אלה אצלנו, משום שלא נוכל לעמוד במירוץ כמותי של אמצעי-לחימה — כי קיום עליונות איכותית בכלים תלוי במקורות כספיים ובתקציב. אנו נצטרך להשען על איכות אנשינו המפעילים את הציוד הנמצא בידם — ועל יוזמתם בתפ-עולו זה.

בכל מלחמה גם המתוכננת ביותר ואפילו במבצע כמו "קדש", עלולים לחול מצבים של שיבוש הסדר, המנהלה והמשמעת, וכל מיני תופעות בלתי-צפויות, כגון: מברק שלא הגיע, או מפקד שנהרג, ועל אלה מתוסף עוד הערפול הרב בידענות, הן על גייסותינו-אנו והן על גייסות האויב. כל אלה מחייבים גם יוזמה וגם פתרונות-מראש בעזרת תרגול-מפין בדוק.

מצויה עוד תופעה אחת העשויה להדאיג בעתיד הקרוב, יותר מאשר לפני-כן, את כל העוסקים בסוגיות צבא. העולם כולו, והישוב בתוכו, מתקדמים בצעדי ענק מבחינת מיכון ואלקטרוניקה. בכלון-אלה אסור כל גילוי של ביצוע חסר-דיוק בקטנות, או בלצוע חסר-שלמות או שאינו מושלם מבחינת העיתוי שנקבע לו. ואם חסרים אנו הרגלי דיקנות בקטנות יום-יום, הרגל לגמור כל דבר בשל-מות, והרגל לגמור דברים בזמן — הרגלים שיש לראותם בתור ערכי חיים — כי אז עשוי חוסר-הרגלים פאלה להיות פתח לליקויים חמורים. אני יודע שאיננו יכולים, תוך השנ-תיים-וחצי של שירות, להחיל בצה"ל, ליצור הרגלים אלה בחינת יס-מאין, כי ערכי חיים אלה, שביטויים הוא הריצות ועבודה, נרכשים

בעיקר בבית. אבל עלינו לעשות בתחום זה יותר משעשינו עד כה, כי בהעדר ערכי חיים אלה אצל האנשים לא נוכל להפיק מהם את מלוא החזרת-ההשקעה ואת מלוא היתרון המביאים הצלחה בשדה-הקרב.

*

דרכי הפתרון לשאלות הניצבות לפנינו ידועות לנו, ואינן בגדר סוד לעצמנו. כל מה שעלינו לעשות הוא לפתח אותם עד לקצה היכולת והמיצוי ע"י הגדלת הדרישות שאנו מציגים בפני כל מפקד ובפני כל חייל, בפני המפקדה והיחידה, שינוי-דרישות אלה מחיי-בים גם שינוי בגישה המחשבתית שלנו; וככל שנקדים בכך — נקדים גם לראות את התוצאות.

המפתח לשינוי המחשבתי הנדרש, הנובע מתאיור הבעיות שהוצגו על-ידי לעיל, יבוא כתוצאה מהדרישות שנעמיד בפני כל המפק-דים שב"צינור-הפקוד", ובאם רוצים אנו שתהלומנה את תנאי הלחימה הבאה, חייבות הן להיות חריפות.

החמור ביותר שבדרישות אלה מבחינת יישומה במציאות, הוא הצורך להסתגל לכך שלא יהיה כלל שלב מעבר מתנאי-רגיעה לתנאי-לחימה, כי מעבר זה עשוי להיות פתאומי. אכן, זהו ענין של פיתוח אופי, שיהא מושתת על כך כי המפקד ידע מה יהא נדרש ממנו במלחמה הבאה. — ועליו להיות מחונן באומץ-לב והחלטיות המספיקים כדי לקיים את הנדרש הזה. אך לא די בכך. עליו לאהוב את אנשיו, ולהחדיר גם בהם רוח-לחימה — או, במלים אחרות, את הרצון וההחלטה הנחרצת לנצח.

*

המפקדים שונים הם, ובעלי קו-אופי שונים. יש מפקד בעל אופי עצמאי — שיש רק לעודדו, לכונו ולפקח עליו. ויש טיפוס אשר לו צריך לפרט את המשימה, אך גם הוא אין צורך בפיקוח עליו. עלינו לטפח בקרבנו את הטיפוס העצמאי, שדי לו בעידוד בלבד. על המפקד להעריך נכונה את המשימה המוטלת עליו, כדי לודא שיהיו לאנשיו —

שכרגיל מיעוטם חיל-סדיר ורובם אנשי-מילואים, המורכבים מבני עליות שונות — מירב הסיכויים להצלחה. רק לימוד תנאי הקרב הצפויים, תרגול אנשיו בלחימה והכשרתם להשגת יתרון בתנאים-צפויים אלה יאפשרו לו הערכה נכונה של תנאי ההתמודדות. ערפל הידיעות, שיבושי שדה-הקרב הנוצרים עקב אירועים בלתי-צפויים, עצמת-האש, מהירות הלחימה וקצבה — כל אלה משפיעים, מחמת אפקט ההלם שלהם, על יציבותו הרגשית של המפקד או החייל, מכבידים עליו את התפקיד לשמור על היוזמה, או לחזור ולתפוס לידי את היוזמה באם הפתיענו האויב.

ובאשר לפיקוד בקרב. עלינו לשמור ולקיים את המנהיגות מלפנים, ואת הפיקוד האישי. הכונה לכך שיהיה "פיקוד אישי" בין המפקד למפקד-המשנה שלו, ובין המפקד לקציני-מטהו. כלומר, במקביל לעבודתו הסדירה של מטהו, ימצא המפקד פעם כאן ופעם שם, בהתאם למצב. ככל שיעלה בידו לאמן טוב יותר את מטהו — כן יגדל הזמן שיוכל להמצא עם מפקד-המשנה שלו.

דרושים מומחיות ודמיון כדי להחליט היכן ומתי להנחית את הכוח מול האויב. אבל מידת המומחיות והדמיון שדרושים לכך הנה קטנה לעומת המומחיות והדמיון הדרושים בשביל לבצע זאת, למרות הפרעות האויב.

ידע זה — הוא המפתח לגמישות, לקיום תנופת-התנועה ותנופת-ההתקפה. בידע זה תלויה היכולת לבנות את "נקודת-הכובד", אשר תכופות יש לבנותה על חשבון מאמץ משני, כי היא-היא הבסיס שבהסתמך עליו מעיזים מפקדים לנקוט "בהימור מחושב"

(calculated risk) וכאן מונח המפתח למ-הירות ריכוז-האש ולעצמתה.

*

הבסיס ל"מוראל" הוא יציבותו הרגשית של החייל. המסקנה המשתמעת מהנסיון במלחמה היא כי יש יחס ישיר בין יציבות רגשית תחת האש לבין רמת החינוך וההשכלה. באור זה עלינו לראות את מאמץ החינוך, המאמץ ההשכלתי וההסברתי, הנעשים במפעליו של קצין-חינוך ראשי, בגדנ"ע, בנח"ל ובפיקוד ההדרכה — כי יש קשר ישיר בין מאמץ זה לרמת היוזמה הצפויה של הפרט.

תנאי הקרב ומידת היותנו משור של בני גלויות ואנשי-מילואים מחייבים אותנו לתשומת לב רבה בשטח המוראל, הרבה יותר מהרגיל בצבאות סדירים אחרים.

קצאתי אצל פילדמרשל ויול קטע האומר: — "הגורם המכריע האחרון בכל מגע-קרב ומלחמה הוא המוראל של הגייסות המתמודדים. נשק יותר טוב, מזון יותר טוב, עדיפות מספרית — כולם ישיעו על המוראל. אבל רק רצון לנצח הוא שיכריע בסוף". למדנו זאת ב"קדש" בתנאים המיוחדים של מערכה זו, אך עלינו להתכונן לתנאים חמורים יותר.

אין לנו שטחים, חמרי גלם, ואוכלוסיה כאלה שאת התמודדותנו באויב נוכל לנהל "לפי כמויות". למען הצלחתנו הננו תלויים בשני דברים: —

א. באיכות הכוחות — אבל לא באיכות-סתם בלבד; עליה להיות איכות מקורית ומאומנת.

ב. באימון המוחות והמומחיות של כל אחד ואחד בתוכנו. — — —

